

GWEINIDOGION CYMRU

Cynllun Traffordd yr M4 (Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr) i Fan i'r Gorllewin o Gyffordd 29 (Cas-bach) a Ffyrdd Cysylltu) a Thraffordd yr M48 (Ffordd Gysylltu Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr)) (Diwygio) 201-

DATGANIAD ESBONIADOL

1 CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae Gweinidogion Cymru yn gyfrifol am ffyrdd arbennig (gan gynnwys traffyrdd) a chefnffyrdd yng Nghymru. Yn ogystal â gwasanaethu cymunedau lleol, mae'r M4 o amgylch Casnewydd yn llwybr o bwys strategol ar lefel genedlaethol, rhanbarthol, lleol a rhyngwladol, sy'n cysylltu de a gorllewin Cymru â de-orllewin Lloegr ac mae'n rhan o lwybrau strategol i Iwerddon, canolbarth Lloegr, de-ddwyrain Lloegr ac ymhellach i gyfandir Ewrop (y Rhwydwaith Trafnidiaeth Traws-Ewropeaidd).
- 1.2 Cyhoeddodd Gweinidogion Cymru gynigion drafft ar 10 Mawrth 2016 ar gyfer adeiladu rhan newydd o'r draffordd i'r de o Gasnewydd, ochr yn ochr â mesurau ategol.
- 1.3 Mae'r cynigion a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016 ar gyfer Coridor yr M4 o amgylch prosiect Casnewydd (y cyfeirir atynt fel 'y Cynllun') yn cynnwys:
- a) Gorchymyn Cynllun drafft er mwyn darparu rhan newydd o'r draffordd ddeuol â thair lôn rhwng Magwyr a Chas-bach i'r de o Gasnewydd, ei ffyrdd ymuno ac ymadael newydd a ffyrdd cysylltu. Mae hefyd yn darparu ar gyfer pontydd sy'n croesi dyfrffyrdd mordwyadwy;
  - b) Gorchymyn Amrywio Cynllun drafft i ddileu dosbarthiad ffordd arbennig rhannau amrywiol o draffordd bresennol yr M4 rhwng Magwyr a Chas-bach a thraffordd yr A48(M) rhwng Cas-bach a Llaneirwg. Er na fyddai'r rhannau hyn yn rhan o'r draffordd mwyach byddent yn parhau i fod yn rhan o'r gefnffordd;
  - c) Gorchymyn Llinell drafft er mwyn darparu ar gyfer y rhannau newydd o gefnffordd sydd eu hangen ar gyfer y Cynllun;
  - d) Gorchymyn Ffyrdd Ymyl drafft er mwyn cau, gwella neu newid rhai rhannau o ffyrdd, llwybrau troed, llwybrau beicio, cilffyrdd, llwybrau ceffylau a ffyrdd mynediad preifat sy'n bodoli eisoes, er mwyn adeiladu priffyrdd newydd a darparu ffordd fynediad breifat newydd;
  - e) Gorchymyn Prynu Gorfodol drafft sy'n darparu ar gyfer caffael yr holl dir a hawliau sydd eu hangen ar gyfer adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r draffordd newydd a'r gefnffordd newydd a'u cynigion ffyrdd ymyl cysylltiedig; a
  - f) Tystysgrifau Adran 19 drafft sy'n darparu ar gyfer sefydlu Tir Comin a rhandiroedd yn lle'r rhai presennol a diddymu'r hawliau presennol.

- 1.4 Paratowyd Datganiad Amgylcheddol a Datganiad i Lywio Aseiad Priodol o effeithiau tebygol posibl y Cynllun ar y cyd â'r Gorchmynion drafft uchod ac fe'u cyhoeddwyd ar 10 Mawrth 2016.
- 1.5 Ar ôl i'r Cynllun gael ei ddatblygu ymhellach, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynigion Atodol drafft ar 5 Medi 2016 a oedd yn cynnwys y canlynol:
- a) Cynllun Atodol drafft i'w gwneud yn bosibl i ddyfroedd mordwyadwy Afon Ebwy ac Afon Wysg gael eu cau dros dro tra bydd y strwythurau newydd i gario'r draffordd arfaethedig yn cael eu hadeiladu.
  - b) Gorchymyn Prynu Gorfodol Atodol drafft sy'n darparu ar gyfer caffael yr holl dir a hawliau sydd eu hangen er mwyn adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw'r cynigion diwygiedig yn Bencroft Lane ger Rogiet a chynllun diwygiedig ar gyfer pibell arllwys Ardaloedd Trin Dŵr 12b.
- 1.6 Lluniwyd Atodiad i'r Datganiad Amgylcheddol sy'n nodi effeithiau tebygol posibl y Cynllun Atodol drafft a'r Gorchymyn Prynu Gorfodol ar y cyd â'r Gorchmynion Atodol drafft uchod ac fe'i cyhoeddwyd ar 5 Medi 2016.
- 1.7 Ar ôl i'r Cynllun gael ei ddatblygu ymhellach mae angen (Gorchymyn) Cynllun Diwygio er mwyn ymdrin â'r canlynol:
- a) cynigion Gweinidogion Cymru i godi uchder Croesfan Afon Wysg.
- 1.8 Diben y datganiad hwn yw:
- a) Disgrifio'r elfennau penodol o'r Cynllun arfaethedig sy'n destun (Gorchymyn) Y Cynllun Diwygio drafft;
  - b) Esbonio'r rhesymau dros lunio (Gorchymyn) y Cynllun Diwygio drafft;
  - c) Esbonio'r gweithdrefnau statudol y mae'n rhaid eu cwblhau cyn y gall y gwaith adeiladu ddechrau.

2 CEFNDIR A'R ANGEN AM Y CYNLLUN

- 2.1 Rhoddir y Cefndir a'r angen am y cynllun yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar ffurf drafft ar 10 Mawrth 2016.

3 CYD-DESTUN POLISI

- 3.1 Rhoddir y Cyd-destun Polisi yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar ffurf drafft ar 10 Mawrth 2016.

4 AMODAU PRESENNOL

- 4.1 Rhoddir disgrifiad o'r amodau presennol yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar ffurf drafft ar 10 Mawrth 2016.

5 YMGYNGHORIADAU

- 5.1 Amlinellwyd crynodeb o'r ymgynghoriadau a gynhaliwyd cyn cyhoeddi'r Gorchmynion drafft yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar 10 Mawrth 2016. Ers cyhoeddi'r Gorchmynion drafft bu rhagor o ymgysylltu â rhanddeiliaid a phartïon â diddordeb.
- 5.2 Ymgysylltwyd â'r cyhoedd ynghylch y cynigion drwy gyfres o Arddangosfeydd Gorchmynion Statudol yn ystod mis Mawrth 2016, wedi'i hategu gan gyfryngau gan gynnwys cylchlythyrau, hysbysebion ar y radio a gwefan y Cynllun.
- 5.3 Ymgynghorwyd â rhanddeiliaid perthnasol ers i'r Gorchmynion drafft gael eu cyhoeddi ym mis Mawrth 2016 a'r Gorchmynion Atodol drafft ym mis Medi 2016 drwy gyfarfodydd a gohebiaeth.
- 5.4 Cynhelir Ymchwiliad Lleol Cyhoeddus i'r Gorchmynion drafft a'r Gorchmynion Atodol drafft, a fydd yn dechrau erbyn 31 Mawrth 2016 fan bellaf. Caiff (Gorchmyn) y Cynllun Diwygio drafft ei gyflwyno i'r Arolygydd a'i ystyried fel rhan o'r Ymchwiliad hwnnw.

6 NODAU AC AMCANION

- 6.1 Disgrifir y nodau a'r amcanion yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar ffurf drafft ar 10 Mawrth 2016.

7 Y CYNLLUN ARFAETHEDIG

- 7.1 Amlinellwyd disgrifiad o'r Cynllun arfaethedig yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar 10 Mawrth 2016.

7.2 Amlinellwyd disgrifiad o'r cynigion diwygiedig yn Bencroft Lane ger Rogiet, a'r cynigion diwygiedig ar gyfer hawliau mordwyo ar Afon Wysg ac Afon Ebwy yn ystod y gwaith adeiladu, yn y Datganiad Esboniadol fel y'i cyhoeddwyd ar 5 Medi 2016.

8 DISGRIFIAD O'R CYNIGION SYDD WEDI'U CYNNWYS YNG (NGORCHYMYN) Y CYNLLUN DIWYGIO DRAFFT

8.1 Yn dilyn cyhoeddi'r Gorchmynion drafft ym mis Mawrth 2016, a chyhoeddi'r Gorchmynion Atodol drafft ym mis Medi 2016, mae'r effaith ar weithgarwch llongau yn ystod cam gweithredu traffordd Coridor yr M4 o amgylch Casnewydd yn y dyfodol wedi'i hasesu ymhellach.

8.2 Rhoddodd Erthygl 6 ac Atodlen 3 o'r Cynllun drafft, a gyhoeddwyd ar 10 Mawrth 2016, fanylion y pontydd a fydd yn cario'r draffordd arfaethedig dros ddyfroedd mordwyadwy Afon Ebwy, Cloddiad Cyffordd Dociau Casnewydd (y cyswllt rhwng Doc y Gogledd a Doc y De o fewn Dociau Casnewydd) ac Afon Wysg. Roedd manylion y cliriad a roddwyd yn Atodlen 3 i'r Cynllun ar gyfer strwythurau gorffenedig y pontydd.

8.3 Gwnaeth y Cynllun Atodol, a gyhoeddwyd ar 5 Medi 2016, ddarpariaeth i gau dyfroedd mordwyadwy Afon Wysg ac Afon Ebwy dros dro. Nid yw (Gorchymyn) y Cynllun Diwygio hwn yn effeithio ar y Cynllun Atodol hwnnw.

8.4 Drwy ymgynghori ymhellach ag Associated British Ports (ABP) mae cliriad arfaethedig y bont dros Gloddiad Cyffordd Dociau Casnewydd (y cyswllt rhwng Doc y Gogledd a Doc y De o fewn Dociau Casnewydd) wedi'i adolygu er mwyn ystyried cliriad diogelwch diwygiedig a rhaglen adnewyddu gatiau allanol y dociau ABP, sydd wedi'i chadarnhau. Byddai hyn yn darparu ar gyfer codiad yn lefel y dŵr yn y dociau yn y dyfodol i gyd-fynd â'r codiad disgwylidig yn lefel y môr. Mae (Gorchymyn) y Cynllun Diwygio yn darparu ar gyfer codi uchder strwythur croesfan Afon Wysg 1.54 metr, o gymharu â'r Cynllun drafft a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016. Mae'r lefel hon yn cadw'r un cliriad mordwyol ag a nodwyd yn y Cynllun drafft cyhoeddedig pan ystyrir lefelau dŵr uwch o fewn Doc Casnewydd a'r cliriad diogelwch cynyddol.

9 PWERAU I ADEILADU'R CYNLLUN

9.1 Mae'r Cynllun arfaethedig yn cael ei hyrwyddo a châi ei adeiladu gan ddefnyddio pwerau Gweinidogion Cymru fel yr Awdurdod Priffyrdd yn unol â Deddf Priffyrdd 1980, a drosglwyddwyd iddynt drwy rinwedd Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 a Deddf Llywodraeth Cymru 2006 ac a ddirprwywyd i Weinidog perthnasol y Cynulliad.

- 9.2 Byddai'r pwerau i adeiladu'r rhan newydd arfaethedig o'r draffordd a'r rhannau newydd arfaethedig o'r gefnffordd, ac i ailddosbarthu rhannau o'r M4 a'r A48(M) presennol yn cael eu rhoi drwy'r Gorchymynion statudol, a restrir isod, a gyhoeddwyd ar ffurf drafft ar 10 Mawrth 2016 a chyhoeddwyd y Cynllun Atodol drafft ar 5 Medi 2016.
- 9.3 Cynllun Traffordd yr M4 (Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr) i Fan i'r Gorllewin o Gyffordd 29 (Cas-bach) a Ffyrdd Cysylltu) a Thraffordd yr M48 (Ffordd Gysylltu Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr)) 201-
- 9.4 Gorchymyn Cefnffordd Llundain i Abergwaun (Man i'r Dwyrain o Fagwyr i Gas-bach) 201-
- 9.5 Cynllun Traffordd yr M4 (Man i'r Gorllewin o Fagwyr i Fan i'r Dwyrain o Gas-bach) a Thraffordd yr A48(M) (Man i'r Gorllewin o Gas-bach i Laneirwg (Amrywio Amrywiol Gynlluniau) 201-
- 9.6 Cynllun Traffordd yr M4 (Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr) i Fan i'r Gorllewin o Gyffordd 29 (Cas-bach) a Ffyrdd Cysylltu) a Thraffordd yr M48 (Ffordd Gysylltu Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr)) (Atodol) 201-
- 9.7 Byddai'r pŵer i gau, newid a gwella priffyrdd, cilffyrdd cyfyngedig, llwybrau ceffylau, llwybrau troed a ffyrdd mynediad preifat yn cael ei roi drwy'r Gorchymyn Ffyrdd Ymyl, a gyhoeddwyd ar ffurf drafft ar 10 Mawrth 2016.
- a) Gorchymyn Traffordd yr M4 (Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr) i Fan i'r Gorllewin o Gyffordd 29 (Cas-bach) a Ffyrdd Cysylltu) a Thraffordd yr M48 (Ffordd Gysylltu Cyffordd 23 (Man i'r Dwyrain o Fagwyr)) a Chefnffordd Llundain i Abergwaun (Man i'r Dwyrain o Fagwyr i Gas-bach) (Ffyrdd Ymyl) 201-
- 9.8 Cyhoeddwyd Gorchymyn Prynu Gorfodol drafft ar 24 Mawrth 2016 a chyhoeddwyd Gorchymyn Prynu Gorfodol atodol drafft ar 5 Medi 2016. Pe caent eu gwneud, byddent yn galluogi Gweinidogion Cymru i gaffael yr holl dir a hawliau dros y tir, sydd eu hangen er mwyn adeiladu'r cynigion a'u cynnal a'u cadw.
- 9.9 Wrth lunio'r cynigion, ystyriwyd yr ymyrraeth â hawliau pawb sydd â budd yn y tiroedd sy'n destun y Gorchymynion ac y byddai'r Cynllun yn effeithio arnynt fel arall.

10 MANNAU ADNEUO

- 10.1 Gellir gweld copiâu o (Orchymyn) y Cynllun Diwygio, Atodiad pellach i'r Datganiad Amgylcheddol, gwybodaeth ategol, a'r Cynlluniau a'r Gorchymynion drafft a gyhoeddwyd yn flaenorol, yn rhad ac am ddim yn ystod oriau swyddfa arferol yn unrhyw rai o'r manau adneuo canlynol:

Y Gangen Gorchmynion, Trafnidiaeth,
Department for Economy and Infrastructure
Llywodraeth Cymru,
Parc Cathays,
Caerdydd,
CF10 3NQ.

Cyngor Dinas Casnewydd,
Y Ganolfan Ddinesig,
Godfrey Road,
Casnewydd,
NP20 4UR.

Cyngor Sir Fynwy,
Neuadd y Sir,
Rhadyr,
Brynbuga,
NP15 1GA.

Cyngor Sir Fynwy,
Tŷ Arloesi,
Parc Busnes Cymru 1,
Magwyr,
Sir Fynwy,
NP26 3DG.

Llyfrgell Ganolog Casnewydd,
Sgwâr John Frost,
Casnewydd,
NP20 1PA.

10.2 Gellir cael copïau ychwanegol o'r wybodaeth gyhoeddiedig gan
Lywodraeth Cymru.

11 CYFLWYNO GWRTHWYNEBIADAU I (ORCHYMYN) Y CYNLLUN DIWYGIO DRAFFT

- 11.1 Cyhoeddir (Gorchymyn) y Cynllun Diwygio ar ffurf drafft ac mae'n rhoi cyfle i unrhyw unigolyn neu sefydliad eu gwrthwynebu neu eu cefnogi.
- 11.2 Gall unrhyw un sy'n dymuno cefnogi neu wrthwynebu wneud hynny drwy ysgrifennu i:
- Y Gangen Gorchmynion, Trafnidiaeth,
Department for Economy and Infrastructure
Llywodraeth Cymru,
Parc Cathays,
Caerdydd, CF10 3NQ.
- 11.3 Os byddwch yn dymuno gwrthwynebu neu gefnogi, caiff eich gohebiaeth ei hystyried gan y Tîm Prosiect ac mae'n bosibl y bydd angen i ni ymgynghori â phobl a sefydliadau y tu allan i Lywodraeth Cymru. Fel rhan o'r broses o ymgynghori ag eraill, gallwn roi gwybodaeth iddynt, gan gynnwys gwybodaeth rydych chi wedi'i rhoi i ni a'ch data personol. Fodd bynnag, dim ond lle y bo angen datgelu eich manylion personol er mwyn ein galluogi i ddelio â'r materion a godwyd gennych y byddwn yn gwneud hynny. Os bydd (Gorchymyn) y Cynllun Diwygio yn destun Ymchwiliad Lleol Cyhoeddus, caiff copïau o'r holl ohebiaeth eu rhoi i Arolygydd yr Ymchwiliad a'u cadw yn Llyfrgell yr Ymchwiliad, a byddant ar gael i'r cyhoedd eu gweld.
- 11.4 Bydd y Cynllun arfaethedig yn destun Ymchwiliad Lleol Cyhoeddus (yr Ymchwiliad) a bydd copïau o'r holl ohebiaeth yn cael eu rhoi i Arolygydd yr Ymchwiliad a'u cadw yn Llyfrgell yr Ymchwiliad, a byddant ar gael i'r cyhoedd eu gweld.
- 11.5 Dylid anfon unrhyw wrthwynebiadau neu sylwadau o gefnogaeth er mwyn iddynt gyrraedd erbyn 31 Ionawr 2016 fan bellaf.

12 Y BROSES BENDERFYNU

- 12.1 Fel rhan o'r broses gyfreithiol, byddai Gweinidogion Cymru yn ystyried pob un o'r ymatebion i (Orchymyn) y Cynllun Diwygio drafft ac, fel arfer, yn penderfynu p'un a ddylent gael eu hystyried gan Ymchwiliad Lleol Cyhoeddus. Gan fod Gweinidogion Cymru wedi cyhoeddi y bydd Ymchwiliad Lleol Cyhoeddus yn dechrau cyn 31 Mawrth 2017 er mwyn ystyried yr holl ymatebion i'r Cynlluniau a'r Gorchmynion drafft, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016, maent wedi penderfynu y caiff yr holl ymatebion i (Orchymyn) y Cynllun Diwygio drafft eu hystyried hefyd yn yr Ymchwiliad hwnnw.

- 12.2 Câr'r penderfyniad ynghylch p'un a ddylid mynd ymlaen i wneud y Cynlluniau, y Gorchmynion, y Gorchymyn Prynu Gorfodol cysylltiedig, y Cynllun Atodol, y Gorchymyn Ffyrdd Ymyl Atodol, y Gorchymyn Prynu Gorfodol Atodol a (Gorchymyn) y Cynllun Diwygio ei wneud wedyn gan Weinidogion Cymru ar ôl iddynt ystyried canfyddiadau ac argymhellion yr Arolygydd annibynnol.
- 12.3 Os caiff y Cynlluniau a'r Gorchmynion drafft eu gwneud ac os bydd y Cynllun arfaethedig yn mynd ymlaen i'r cam adeiladu, bydd Gweinidogion Cymru, drwy eu hasiant prisio, yn dechrau trafod â'r holl dirfeddianwyr yr effeithir arnynt ynghylch iawndal am y tir a'r hawliau sydd eu hangen a, lle y bo'n briodol, ynghylch cyflawni'r adeiladwaith hwylustod ar y tir a gadwyd ganddynt er mwyn lliniaru effaith y Cynllun.